

Rapport

Klacht

A.

Verzoekers klagen in de eerste plaats over hun *aanhouding* op 18 december 2006.

-Zij klagen erover dat de officier van justitie te Utrecht:

-toestemming heeft verleend om hen buiten heterdaad aan te houden en

-vanuit haar gezagsrelatie, de betrokken politieambtenaren niet heeft aangesproken

op het niet uitvoeren van de mondelinge aanwijzing die zij bij het afgeven van het

bevel tot aanhouding buiten heterdaad had gegeven.

-Zij klagen er ook over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht:

-in strijd hebben gehandeld met een eerder door de officier van justitie mondeling

gegeven aanwijzing om verzoekers, na uitnodiging, op het politiebureau buiten

heterdaad aan te houden, en

-disproportioneel hebben gehandeld door verzoekers thuis in plaats van na

uitnodiging op het politiebureau aan te houden.

B.

Verder klagen verzoekers over het *optreden van de wijkagent* van het regionale politiekorps Utrecht:

-deze is zijn toezegging om bij verzoekers thuis langs te komen alsmede zijn toezegging

om verzoekers terug te bellen, niet nagekomen;

-bovendien heeft deze zich in het geschil van verzoekers met een buurtgenote partijdig

opgesteld door zich negatief uit te laten over verzoekers en alleen contact te hebben

met die buurtgenote.

C.

Tenslotte klagen verzoekers over de *klachtbehandeling door politie Utrecht*:

-hun klachten zijn onvoldoende afgehandeld doordat niet op alle klachtonderdelen is ingegaan en geen duidelijke conclusies zijn getrokken.

Beoordeling

A. Klachten over de aanhouding

Het verhaal van verzoekers

1. **Verzoekers en mevrouw T. zijn buurtgenoten. De onderlinge contacten waren eerst goed, maar vanaf januari 2006 ontstonden spanningen. Op 24 september 2006 was er een incident tussen mevrouw T. en HM, de toen 21- jarige dochter van de familie M. HM. fietste in de straat waar de families M. en T. wonen. T. schreeuwde en schold naar HM. HM. stapte af en zei T. dat ze moest stoppen. Toen pakte T. de sjaal om de nek van HM. vast; over en weer gingen de vrouwen duwen en trekken. De moeder van HM. kwam tussen beide, maar T. liet niet los en kwam ten val. Toen kon HM. loskomen. Moeder M. liep een verdraaide blauwe vinger op. Niemand van de familie M. heeft T. geschopt of geslagen.**

2. HM belde meteen de politie omdat de situatie uit de hand gelopen was. Zij wilde aangifte doen. De politie kwam snel en de familie M. kon kort vertellen wat er gebeurd was. Er werd een aangifte van mevrouw T. opgenomen. Dochter HM. werd uitgenodigd om op het bureau aangifte te doen. Daar aangekomen bleek het erg druk te zijn. Twee dagen later is ze er weer naar toe gegaan. Toen heeft een politiemedewerkster het incident met haar besproken. De politiemedewerkster zou een mutatie opnemen in het systeem, geen aangifte "omdat het een wijkprobleem is". De medewerkster zou de zaak met de wijkagent kortsluiten. Verzoekers hebben niet meer over de zaak gehoord.

3. Volslagen onverwacht werden verzoekers op 18 december 2006 aangehouden. 's Ochtends kort na 6 uur werden vader, moeder en dochter HM. thuis opgehaald door de politie en naar het politiebureau gebracht. Zoon Mo. was toen al naar zijn werk vertrokken. Hij meldde zich tegen 7 uur bij de politie, en werd ook aangehouden.

Vader moest bij aankomst op het bureau al zijn kleren uitdoen en een soort overall aantrekken. Moeder moest haar hoofddoek afdoen en haar sieraden inleveren. Beiden hadden problemen met het innemen van hun medicijnen omdat ze daarvoor eerst moesten eten, terwijl het brood dat ze kregen nog bevroren was. Omdat de politiemensen die de verhoren zouden afnemen nog niet waren gearriveerd, moest de familie M. zo'n drie uren wachten in een cel. Moeder was erg overstuur en mocht uiteindelijk in dezelfde cel als haar dochter plaatsnemen. Alle vier werden afzonderlijk verhoord. De moeder mocht na haar verhoor, dat ongeveer twee uur duurde, even bijkomen in een ruimte met een balkon. Kort na het middaguur werden ze vrijgelaten. Het was voor allen een heftige ervaring.

Informatie en standpunt politie

4. Aan processen-verbaal en mutaties ontleent de Nationale ombudsman het volgende.

4.1. Naar aanleiding van een telefonische melding is de politie op 24 september 2006 naar de straat gegaan waar een schermutseling had plaats gevonden. Zij hoorden de verhalen van mevrouw T. en familie M. aan. De politie heeft een aangifte opgenomen van T. Zij vertelde dat de verstandhouding met de familie M. jarenlang goed was geweest, maar recent was verslechterd. Dochter HM. had haar op de bewuste middag uitgescholden. Toen zij (mevrouw T.) haar vroeg waarom, gaf HM. haar een klap en sloeg zij terug. Zij kreeg meer duwen en trappen, later ook van de ouders M. die waren toegesnel. Nadien had de zoon haar nog bedreigd en uitgescholden.

De politie nam geen aangifte op van HM. In het systeem is daarvoor ook geen afspraak te vinden of een mutatie over deze kwestie.

4.2. Op 16 oktober 2006 hoorde de politie mevrouw K. als getuige. Zij had T. op de bewuste dag op de grond zien liggen met moeder M., HM. en een andere dochter No. eromheen. Deze stonden te schreeuwen naar T. T. had aan K. verteld dat vader M. haar had neergeslagen. K. vertelde de politie dat er vanaf die dag geen problemen meer zijn geweest tussen T. en HM.

4.3 De recherche besprak daarop de zaak met wijkagent B. Hij kende beide families goed en het leek hem meer waardevol om een gesprek te hebben met beide families, omdat:

- de families heel dicht bij elkaar wonen en elkaar dagelijks ontmoeten;
- T. naar aanleiding van het incident niet meer met haar moeder wil spreken, maar die moeder wel dagelijks omgaat met familie M.;
- het niet gaat om een lang slepend probleem tussen de families; tot maart 2006 waren er nog nooit problemen en gingen de kinderen van familie M. nog heel vriendschappelijk met T. om;
- de wijkagent vermoedt dat een strafzaak alleen maar meer incidenten zal opleveren in de toekomst.

Er werd een (verzoenings)gesprek met wijkagent, ouders M., HM. en mevrouw T. gepland. Wijkagent B. ging naar mevrouw T. om haar uit te nodigen, en rapporteerde op 27 oktober 2006 dat zij meteen ongenueanceerd afwijzend reageerde. Hij is toen niet meer naar familie M. gegaan. Het gesprek ging niet door.

4.4. Kennelijk heeft de recherche de zaak daarna weer opgepakt en op 10 november 2006 met de officier van justitie overlegd over aanhouding van ouders, dochter en zoon M. De

officier van justitie gaf toestemming daartoe. De verdachten zijn op 18 december 2006 's ochtends vroeg aangehouden.

Aan verzoekers is in april 2007 bericht dat de zaak werd geseponeerd wegens onvoldoende bewijs.

5. In het kader van de behandeling van verzoekers' klachten door de politie is het volgende gebleken.

5.1. Politieambtenaar Bo. heeft de officier van justitie telefonisch gesproken over de aanhouding en de zaak uitgelegd. Collega L. gaf aan dat er bewust voor is gekozen niet eerst een ontbiedingsbrief te sturen, om te voorkomen dat de verklaringen op elkaar zouden worden afgestemd. Het is geen verplichting om eerst zo'n brief te sturen, aldus Bo.

Wijkagent B. vertelde dat L. hem eind 2006 advies heeft gevraagd. B. heeft de rechercheur toen dringend verzocht om de zaak niet in behandeling te nemen, anders was er een grote kans op escalatie. Hij gaf aan liever in de bemiddelings sfeer te gaan zitten. Hij had direct al vraagtekens gezet bij het waarheidsgehalte van de aangifte van T., die hij onbetrouwbaar noemt.

5.2. In een gesprek met familie M. (april 2008) vertelde Bo. nog dat de officier van justitie niet heeft aangegeven dat eerst een ontbiedingsbrief naar de verdachten gestuurd moest worden, maar direct een bevel aanhouding buiten heterdaad heeft afgegeven. De te volgen procedure is dan aanhouden, kort horen en heenzenden.

6. In antwoord op het verzoek van de Nationale ombudsman om te reageren op de klachten heeft de korpsbeheerder het volgende laten weten:

-voor wat betreft het afwijken van de instructie van de officier van justitie verwijst de korpsbeheerder naar bovenstaande informatie (nr. 5.2.) uit de interne klachtbehandeling en vervolgt:

"Omdat de bovengenoemde gang van zaken niet met zekerheid bevestigd kan worden van de kant van het Openbaar Ministerie kan ik mij geen goed oordeel vormen over de vraag of deze klacht gegrond dan wel ongegrond is en onthoud ik mij van een oordeel hierover".

-voor wat betreft het disproportioneel handelen door thuis aan te houden verwijst de korpsbeheerder naar de reactie van justitie (hierna nr. 7.1.).

Informatie en standpunt Openbaar Ministerie (College van procureurs-generaal)

7. In het kader van het onderzoek door de Nationale ombudsman heeft de minister van justitie aangegeven zich aan te sluiten bij de navolgende reactie van het College van procureurs-generaal.

7.1. Op 10 november 2006 heeft de officier van justitie toestemming gegeven voor aanhouding van verzoekers buiten heterdaad. Zij werden verdacht van openlijke geweldpleging. Aan de vereisten van artikel 54 Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv, Achtergrond nr.3.) was voldaan.

Het uitgangspunt dat terughoudend gebruik wordt gemaakt van (ingrijpende) dwangmiddelen zal officieren van justitie in zijn algemeenheid doen instrueren dat de aanhouding in de beslotenheid van het politiebureau kan plaatsvinden, na ontbieding. In dit geval heeft de officier van justitie aangegeven dat aan de aanhouding een uitnodiging vooraf kon gaan.

In de piketaantekeningen van de officier staat hierover:

"Bijzonderheden

Wijkprobleem, 141/285

Gezin(...) T. woont bij hen in de buurt, aangifte ziet op het slaan door hen op moment in of voor haar woning (het pesten (schelden) loopt al langer, sinds juni).

Letsel: blauwe plekken op bovenarm, is ook in het gezicht geslagen. Vader slaat haar in gezicht, moeder trapt haar, ook nog aan haren vastgehouden en geschopt, weet niet wie dat doet, moeder en dochter staan dan wel vlak achter haar. Getuige ziet moeder en dochter over T. heen gebogen staan als T. al op de grond ligt. Zoon bedreigt T. naderhand nog.

Tabh (uitnodigen), alle vier..."

Hieruit blijkt volgens het College van procureurs-generaal dat de officier van justitie deze instructies telefonisch heeft meegegeven aan de politie.

Het College en de minister van Justitie achten de klacht niet gegrond.

7.2. Het past in een goedlopende samenwerking met de politie dat terugkoppeling plaatsvindt over de invulling door de politie van bevelen tot aanhouding. In het arrondissement Utrecht vindt ook periodiek overleg plaats tussen de korpsleiding en de parketleiding waarbij instructies en uitvoering ter zake bevelen aanhouding buiten heterdaad worden besproken, aldus het College. In dit concrete geval had het in de rede gelegen de politie aan te spreken op het niet naleven van de gegeven instructie.

Nu niet met zekerheid is vast te stellen of dit is gebeurd, acht het College de klacht over het niet aanspreken gegrond en is de politie zekerheidshalve alsnog op 9 juli 2009 aangesproken op het niet naleven van deze instructie.

Beoordeling Nationale ombudsman

8. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op persoonlijke vrijheid is gewaarborgd in verdragen en de Grondwet. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag ontnemen. Zo biedt art. 54 Sv een wettelijke basis voor aanhouding van een verdachte (zie Achtergrond onder 1, 2 en 3).

9. De advocaat van verzoekers heeft aangevoerd dat aan de vereisten van art. 54 Sv niet is voldaan, omdat er amper belastende aanwijzingen tegen verzoekers waren. De getuige had immers het handgemeen niet gezien, de aangeefster was door de wijkagent als onbetrouwbaar aangeduid en de bij T. aangetroffen verwondingen pasten niet bij haar verhaal.

De Nationale ombudsman kan dit standpunt tot op zekere hoogte volgen, immers op het materiaal dat voor verzoekers belastend zou zijn, valt het nodige af te dingen. Dat neemt echter niet weg dat de aanwijzingen, en met name de aangifte, naar zijn oordeel wel als voldoende feiten en omstandigheden kunnen worden beschouwd voor het bestaan van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit in de zin van het Wetboek van Strafvordering.

10. De Nationale ombudsman benadrukt dat bij uitoefening van een bevoegdheid die inbreuk maakt op een grondrecht, het evenredigheidsvereiste in acht moet worden genomen. Dit houdt in dat overheidsinstanties voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Voor politie en justitie betekent dit ondermeer dat in een opsporingsonderzoek zo min mogelijk vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast.

11. In deze zaak is, toen het beoogde bemiddelingsgesprek tussen T en familie M. niet van de grond kwam, gekozen voor verder opsporingsonderzoek: er waren immers aanwijzingen van een misdrijf (bijvoorbeeld mishandeling, openlijke geweldpleging). Omdat mevrouw T. en een getuige al een verklaring hadden afgelegd, was de logische volgende stap het horen van de overige betrokkenen: leden van het gezin M.

Gelet op de voorgeschiedenis van deze zaak (de aanpak tussen 24 september 2006 en eind oktober 2006), het tijdsverloop, en het feit dat het om een relatief gering feit met licht letsel ging, is de Nationale ombudsman van mening dat verzoekers, hun zoon en dochter een uitnodiging hadden moeten krijgen om voor verhoor naar het politiebureau te komen. Voor het geval zij niet zouden zijn verschenen, was een opdracht van de officier van justitie om de vier verdachten aan te houden op zijn plaats.

Dit betekent dat de Nationale ombudsman de beslissing van de officier van justitie inzake aanhouding buiten heterdaad behoorlijk acht nu daaraan de clause is verbonden dat betrokkenen eerst moesten worden ontboden. Bij de uitvoering van die beslissing heeft de

politie echter niet behoorlijk gehandeld, immers heeft zij niet met de vereiste terughoudendheid opgetreden: de familie M. is 's ochtends vroeg onverwacht thuis aangehouden en is enkele uren ingesloten geweest in afwachting van verhoor.

De Nationale ombudsman heeft niet vastgesteld dat de politie bewust de aanwijzing van de officier van justitie heeft genegeerd om de vier verdachten eerst op te roepen voor verhoor op het bureau.

12. De Nationale ombudsman constateert met instemming dat het gebruikelijk is dat de politie Utrecht de uitvoering van verleende bevelen tot aanhouding buiten heterdaad terugkoppelt aan het parket Utrecht. In de zaak van de familie M. is dit mogelijk niet gebeurd. Minister en College vinden dit kennelijk een voldoende reële mogelijkheid om de klacht van verzoekers op dit punt gegrond te achten. De Nationale ombudsman sluit zich hierbij aan.

Hij acht het niet aanspreken van de politie door de officier van justitie niet behoorlijk wegens schending van het vereiste van professionaliteit. Dit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen.

B. Klachten over contacten met de wijkagent

De bezwaren van verzoekers

1. Dochter HM. kreeg kort na 24 september 2006 geen gelegenheid om aangifte te doen, omdat de kwestie met de wijkagent moest worden besproken. Verzoekers spreken van een toezegging van de wijkagent om bij hen langs te komen teneinde hun kant van het verhaal over het incident op 24 september te horen. Maar hij heeft nooit contact opgenomen met de familie M. Wel heeft hij verschillende malen met mevrouw T. contact gehad.

Toen verzoekers op 18 december 2006 na verhoor werden heengezonden, hebben zij gevraagd waarom ze bijna drie maanden na het incident werden gearresteerd. Zij werden verwezen naar de wijkagent. Ze hebben hem opgebeld, maar ze werden tot driemaal toe afgescheept met "ik ben nu te druk, ik bel u terug". Wijkagent B. heeft hen pas op 23 december gebeld, aldus verzoekers.

2. Zij vinden dat bij B. sprake is van (een schijn van) vooringenomenheid tegen hen. Dat baseren zij niet alleen op het voorgaande (par. B.1.), maar ook op zijn uitlating dat de familie M. slecht bekend staat in de wijk en dat de familie dingen zegt die naar zijn idee niet overeenkomen met de waarheid.

Reactie van de politie

3. In het kader van de interne klachtbehandeling heeft wijkagent B. het volgende verteld.

De familie M. was bij hem bekend. Hij had (vóór het bewuste incident) al enkele jaren geen contact meer met hen gehad. De familie staat in de wijk slecht bekend, vooral de kinderen. B. vindt dat de familie uitspraken doet die naar zijn idee niet overeenkomen met de waarheid. Hij hoorde via het dagrapport van de aangifte van T. B. noemt mevrouw T. onbetrouwbaar.

Naar aanleiding van het verwijt van vooroordelen of ongelijke behandeling merkte B. op dat hij (in het najaar van 2006) een aantal malen bij T. is geweest, maar dat was vanwege andere ruzies. Anders dan de familie M. beweert, is hij niet met T. naar de woningbouwvereniging geweest.

Toen de familie op 18 december 2006 in vrijheid werd gesteld was B. druk en kon de familie niet te woord staan. Hij heeft gezegd dat hij met de familie contact zou opnemen, dat wil zeggen hen opbellen; hij had niet beloofd langs te komen. Hij vond op 23 december een terugbelmelding en heeft op 23 december gebeld en een manspersoon gesproken.

4. In de brief waarmee de betrokken districtschef de klachtbehandeling afrondde - zie daarover paragraaf C.3., hieronder - staat dat de politie verplicht was de aangifte van HM. op te nemen en dat dit niet is gebeurd. In de registraties van het korps is niets opgenomen over het onderhoud van HM. op het bureau en de politie heeft de baliemedewerkster die HM. te woord heeft gestaan niet kunnen traceren.

5. De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman in reactie op de klacht geschreven dat rond het contact na de invrijheidstelling kennelijk sprake was van miscommunicatie. De korpsbeheerder kon zich daarom geen goed oordeel vormen over de vraag of de klacht gegrond dan wel ongegrond is.

Beoordeling Nationale ombudsman

6. Voor de rol van de wijkagent in de dagen na 24 september 2006 geldt het volgende.

De Nationale ombudsman wil er wel vanuit gaan dat HM. op het politiebureau iets te horen heeft gekregen over een rol voor de wijkagent. Wat er precies is gezegd is echter niet duidelijk geworden. De Nationale ombudsman heeft dan ook niet kunnen vaststellen dat van de zijde van de politie toezeggingen zijn gedaan of afspraken zijn gemaakt met de strekking dat de wijkagent contact zou opnemen met de familie M.

Op dit punt onthoudt de Nationale ombudsman zich dan ook van een oordeel.

De wijkagent is wel degelijk bij de afwikkeling van het incident betrokken. Hij is geïnformeerd over de aangifte, heeft met de recherche overlegd over een geschikte aanpak en was degene die mevrouw T. en familie M. zou benaderen voor een gesprek.

Toen mevrouw T. daartoe niet bereid bleek, heeft hij geen contact meer gezocht met familie M.

De Nationale ombudsman begrijpt dat dit een andere betrokkenheid van de wijkagent is geweest dan de aandacht en het contact dat verzoekers hadden gewild en verwacht. En dat had alles te maken met het feit dat zij met lege handen stonden toen van hen geen aangifte werd opgenomen. In de interne klachtbehandeling heeft de politie min of meer erkend dat dit wel had moeten gebeuren.

7. Na de invrijheidstelling op 18 december was de situatie anders. Toen hebben de betrokken politiemensen aangegeven dat verzoekers met hun vragen bij de wijkagent moesten zijn en is het contact (wel) tot stand gekomen. Het bezwaar van de familie M. lijkt vooral te zijn dat het te lang heeft geduurd en dat het initiatief van hun kant moest komen.

Verzoekers zaten vol vragen over de plotselinge aanhouding en de Nationale ombudsman vindt het niet onjuist dat degenen die de familie toen hebben gesproken deze vragen door de wijkagent wilden laten beantwoorden. Maar de Nationale ombudsman vindt ook dat die antwoorden dan niet te lang op zich moesten laten wachten; het betrof een voor verzoekers ingrijpende gebeurtenis. Feit is dat er toch enige dagen overheen zijn gegaan voordat verzoekers en wijkagent het contact hadden gelegd. De Nationale ombudsman betwijfelt of dit aan "miscommunicatie" kan worden toegeschreven, zoals de korpsbeheerder het formuleert. Maar voldoende aanwijzingen om te spreken van laksheid of verkeerde prioriteitstelling bij de wijkagent heeft hij evenmin.

Daarom onthoudt hij zich op dit punt van een oordeel.

8. Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat overheidsinstanties zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de wijkagent niet in strijd met dit vereiste heeft gehandeld.

Zo vindt de Nationale ombudsman geen blijk van partijdigheid over het feit dat de wijkagent in de maanden na 24 september 2006 wel contact heeft gehad met T., maar tot kort voor Kerst niet met familie M. De wijkagent heeft daar een afdoende toelichting bij gegeven. In de door de wijkagent voorgestane aanpak van bemiddeling en overleg tussen betrokkenen ziet de Nationale ombudsman veeleer een aanwijzing van onpartijdigheid, zeker nu familie M. bij de politie als verdachte te boek stond.

In het kader van de interne klachtbehandeling heeft de wijkagent zowel over mevrouw T. als over het gezin M. in negatieve bewoordingen gesproken (hierboven, B.3.). Voor zover de Nationale ombudsman de context - een gesprek met een klachtonderzoeker - kan overzien, was dit niet persé ongepast. In het licht van de klacht is echter vooral van belang of deze kwalificaties doorklinken in de wijze waarop de wijkagent verzoekers na het

incident is tegemoet getreden. De Nationale ombudsman meent dat dit niet het geval is en wijst wederom op het initiatief tot het beleggen van een verzoeningsgesprek.

De klachten over partijdigheid van de wijkagent zijn niet gegrond.

C. Klacht over de klachtbehandeling

Informatie en standpunt korpsbeheerder

1. Namens de familie heeft een advocaat op 2 november 2007 een klacht ingediend bij de politie. Twee klachtonderzoekers van de politie hebben daarover op 18 december 2007 een intakegesprek gehad met leden van de familie M. en hun advocaat. Daarin hebben zij hun klachten toegelicht en is van de zijde van de politie de procedure beschreven. In januari respectievelijk februari 2008 hebben de klachtbehandelaars gesproken met de betrokken rechercheurs en wijkagent B. over wie was geklaagd.

2. Op 3 april 2008 vond een bemiddelingsgesprek plaats met B. Hij heeft daarin toegelicht wat hij in deze kwestie had gedaan en waarom. Hij heeft gezegd begrip te hebben voor de gevoelens van de familie.

Op dezelfde dag is er een bemiddelingsgesprek geweest met de betrokken wijkrechercheurs. Zij hebben de procedure van aangifte tot en met aanhouding en de rol van de officier van justitie toegelicht. Ook deze politiemedewerkers hebben begrip aangegeven voor de gevoelens en emoties van de familie. Rechercheur Bo. bood namens de politie excuses aan.

3. De klachtbehandeling is vervolgens afgerond met een brief d.d. 17 april 2008 van de chef van het betrokken district aan de advocaat. Daarin is bovenstaande verloop van de klachtbehandeling beschreven. De brief eindigt als volgt:

"...Door het niet opnemen van de aangifte van dochter (HM) door de politiemedewerkers van de afdeling Noodhulp, alsmede door de medewerkers van de afdeling Service is bovenstaande klacht en incident van de familie M. ontstaan, met als gevolg een grote impact op het ontstaan en de afhandeling van het incident, alsmede een grote inbreuk op uw rechtvaardigheidsgevoel en persoonlijke omstandigheden. Dit was voor u ook de aanleiding tot het doen van de klacht.

Alles in ogenschouw genomen hebbende ben ik ervan overtuigd, dat de familie M. nooit in aanmerking had moeten komen voor de gevolgde procedure.

Ik bied hierbij mijn oprechte verontschuldigheden aan voor de gevoelens en emoties die bij u zijn ontstaan.

U heeft vervolgens aangegeven dat de klacht hiermee voor u is afgehandeld en dat u geen verdere behandeling van de klacht wenst.

Ik beschouw uw klacht hiermee als afgedaan..."

4. In het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de korpsbeheerder benadrukt dat de politie de klacht van de familie M. in behandeling heeft genomen ondanks het verstrijken van de klachttermijn. Hij betreurt het dat de klagers geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om de klacht voor te leggen aan de Commissie voor de Politieklachten. Deze had advies kunnen uitbrengen, waarna de korpschef een oordeel had gegeven over de klachten. De korpsbeheerder betreurt het dat de klachtprocedure van de politie Utrecht niet ten volle is benut.

Lezing van verzoekers en hun advocaat

5. Volgens hun advocaat hebben verzoekers in het gesprek van 3 april 2008 of daarna niet aan de politie aangegeven dat zij geen verdere behandeling van de klacht wensten. Zij hebben in mei 2008 aan hun advocaat laten weten zich niet bij de brief van de districtschef te willen neerleggen. Zij vinden dat de districtschef niet specifiek is ingegaan op klachtonderdelen over de rol van de politieambtenaren die uitvoering hebben gegeven aan het bevel tot aanhouding. Ook is onvoldoende ingegaan op de klacht over vooringenomenheid (in negatieve zin) van de wijkagent jegens klagers.

6. De advocaat heeft de klacht niet meer aan de korpsbeheerder voorgelegd omdat zij in een folder van politie Utrecht met publieksinformatie over klachtbehandeling had gelezen dat de termijn daarvoor al was verstreken.

De betreffende passage luidt:

"Ook als u achteraf niet tevreden bent met de bemiddeling kunt u uw klacht voorleggen aan de klachtencommissie. U kunt dan binnen twee weken na dagtekening van de afdoeningsbrief een verzoek om formele klachtbehandeling indienen bij de Korpschef postbus (...) Utrecht."

De advocaat ontving de brief met dagtekening 17 april 2008 op 2 mei 2008.

Beoordeling door de Nationale ombudsman

7. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van overheidsinstanties feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

8. De politiemedewerkers die betrokken waren bij de behandeling van verzoekers' klachten, hebben na het gesprek op 3 april 2008 blijkbaar de conclusie getrokken dat de klachten naar tevredenheid van de familie M. waren afgerond. In zo'n situatie hoeft de

klacht niet verder te worden behandeld en blijft een beoordeling van de klachten door de korpsbeheerder achterwege (art 9:5 Awb, Achtergrond nr. 4.). Het is niet voorgeschreven, maar ter voorkoming van misverstand wel raadzaam en soms onmisbaar om de afsluiting van de klachtbehandeling schriftelijk aan klagers te bevestigen.

In deze zaak is in de brief van de districtchef een duidelijke conclusie geformuleerd en gemotiveerd, namelijk: afsluiting van de klachtbehandeling omdat de familie heeft aangegeven geen verdere behandeling meer te wensen. Gelet op het doel van de brief hoefden de verschillende klachtonderdelen niet te worden besproken.

In zoverre is de onderzochte gedraging van de politie, met name de districtchef, behoorlijk.

9. Kennelijk hebben verzoekers al snel aan hun advocaat laten weten dat zij de klachten niet voldoende behandeld vonden en dat zij een oordeel van de korpsbeheerder wilden horen. De aangewezen weg daarvoor was voortzetting van de klachtbehandeling binnen het korps, uitmondend in een advies van de klachtencommissie en een beoordeling van de verschillende klachtonderdelen door de korpsbeheerder. De klager moet daartoe het initiatief nemen.

10. Het beginsel van fair play houdt voor overheidsinstanties in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten.

In voorlichtingsmateriaal van het korps wordt voor het initiatief tot hervatting van de klachtbehandeling een vrij korte termijn gesteld: twee weken. Die begint al te lopen op het moment van verzending van de brief waarmee de klachtbemiddeling wordt afgesloten.

De Nationale ombudsman heeft eerder overwogen dat voor een dergelijke termijn geen wettelijke basis bestaat. Van een klager mag weliswaar worden verwacht dat hij spoedig kenbaar maakt of hij wil dat de klachtbehandeling wordt voortgezet. Het mag echter niet zo zijn dat verzoeker op dit punt een dwingende termijn wordt gesteld (No-rapporten 2008/138, 2007/222, 2006/374).

In zoverre heeft de politie in de hand gewerkt dat geen volledige klachtbehandeling, uitmondend in een oordeel over alle klachtonderdelen heeft plaatsgevonden, terwijl verzoekers daarop wel aanspraak konden maken.

Op dit punt is de onderzochte gedraging van de politie niet behoorlijk.

Slotbeschouwing

De kwestie die uiteindelijk leidde tot dit rapport is begonnen met een handgemeen tussen buurtgenoten. Er zijn vervelende woorden gevallen, er was sprake van duwen en trekken en mogelijk is er ook geschopt en geslagen. T. zou daarbij blauwe plekken hebben

opgelopen en verzoekers spreken van enig letsel aan hun zijde. Voor de betrokkenen was het een schokkende gebeurtenis waar zij de politie bij hebben geroepen en waarvan zij over en weer aangifte wilden doen. T.'s verhaal kon meteen als aangifte worden opgenomen, HM. werd wel aangehoord maar naar het bureau verwezen. Daar is geen aangifte opgenomen, omdat sprake was van een wijkprobleem.

Zo is de zaak oorspronkelijk ook ingestoken; de politie heeft gekozen voor een aanpak van overleg met de betrokkenen onder regie van de wijkagent. De toelichting daarbij (hierboven nr. 4.3 op blz. 4) spreekt de Nationale ombudsman aan. Deze benadering strandde echter doordat T. geen medewerking wilde verlenen.

Toen is alsnog voor een strafrechtelijke aanpak gekozen. Voor de uitvoering daarvan is bepalend geweest de toevallige gang van zaken aan het begin van de rit: van T. was een aangifte opgenomen, van HM. niet. Van T. stond een verklaring op papier waarin leden van familie M. als de schuldigen worden aangewezen, de lezing van HM. inclusief haar beschuldiging aan het adres van T. was niet door de politie opgetekend. Deze ongelijkheid kreeg alsnog consequenties toen de kwestie een strafzaak werd:

- buurvrouw T. heeft haar lezing in vrijheid, snel en met de status van aangever/benadeelde mogen geven. Zij lijkt nooit als verdachte te zijn aangemerkt en zal aan het incident dus ook geen registratie als zodanig hebben overgehouden.

- familie M. is maanden later van bed gelicht om als verdachte te worden gehoord, uren ingesloten op een politiebureau en houdt er een registratie "sepot wegens onvoldoende bewijs" aan over.

De verschillende behandeling kan worden verklaard, maar een overtuigende rechtvaardiging ontbreekt.

Aan de politie de uitdaging om uit een casus als deze lering te trekken.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van regionaal politiekorps Utrecht is
gegrond:

- voor zover deze betreft de aanhouding in de woning, wegens schending van het evenredigheidsvereiste;
- voor zover deze betreft de toegang tot voortgezette klachtbehandeling, wegens schending van het vereiste van fair play;

niet gegrond:

- voor zover deze betreft de brief van de districtschef over afhandeling van de klacht;
- voor zover deze betreft een partijdige opstelling bij de wijkagent en toezeggingen dat hij na 24 september 2006 contact zou opnemen.

De Nationale ombudsman geeft geen oordeel over:

- de klacht betreffende het (bewust) negeren van de aanwijzing van de officier van justitie bij het bevel aanhouding en
- de klacht inzake contact met de wijkagent na de invrijheidstelling op 18 december 2006.

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Utrecht is

- gegrond voor zover deze betreft het niet aanspreken van de politie, wegens schending van het vereiste van professionaliteit;
- niet gegrond voor zover deze betreft de beslissing omtrent de aanhouding.

Onderzoek

Op 7 november 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de familie M. te A. met klachten over het regionaal politiekorps Utrecht en de officier van justitie te Utrecht. Twee leden van de familie lichtten de klachten mondeling toe in een gesprek met medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman besloot een onderzoek in te stellen naar de gedragingen die in dit rapport zijn geformuleerd onder KLACHT en die worden aangemerkt als gedragingen van de beheerder van regiopolitie Utrecht respectievelijk de minister van justitie.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder en de minister van justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Verzoekers kregen nog de gelegenheid op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reacties van de korpsbeheerder en betrokken ambtenaar B. gaven aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

Artikel 15, eerste lid:

"Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

2. Europees verdrag voor de rechten van de mens

Artikel 5

"1. Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure..."

3. Wetboek van Strafvordering

Artikel 54, eerste lid

"Ook buiten het geval van ontdekking op heeter daad is de officier van justitie bevoegd den verdachte van eenig strafbaar feit waarvoor voorloopige hechtenis is toegelaten, aan te houden en naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen."

4. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:5

"Zodra het bestuursorgaan naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoet is gekomen, vervalt de verplichting tot het verder toepassen van dit hoofdstuk."